

גמרא סדורה מסכת יבמות

פרק י"ד - "חֵרֵשׁ שֶׁנֶּשֶׂא פְּקֻחַת"

לימוד פרק זה לרפואת כל הפצועים על קדושת ה'
ובייחוד לרב יהודה יהושע בן איטה ברנדה גליק
אש התורה הנלמד בפרק זה ירפא את אש התבערה,
ויחזירם לאיתנם הראשון בתוספת כח ועוצמה
וזכות הרבים יעורר רחמים לפני מנהיג העולם, ויאמר לשטן די.
שהקב"ה ייגאלנו גאולה שלימה וקלה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

שבט תשע"ה

בהצלחה - יגיעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות
דניאל ברק ווינט
טל' - 0526071122
דוא"ל vinetdb81@gmail.com
עתניאל ד.ג. הר חברון 90407

כל הזכויות על הטקסט, ניקוד ופיסוק
שמורות למכון הישראלי לפרסומים תלמודיים.
כל הזכויות על החלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.
ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד לצורך אישי וללא מטרת רווח.

מסכת יבמות פרק י"ד - "חֲרַשׁ שֶׁנֶּשְׂא פְקֻחַת"

1. קיב, ב - קיג, א

ר"י

משנה

מתני'
חרש כשם שכונס ברמיזה. מה טעם קאמר כלומר כקידושין. כך גירושין וכן פקח בחרשת ברמיזה כנס שרמו באצבע עד שנתרצית לו וברמיזה אם רצה להוציא יוציא:
פקח שנשא פקחת ונתחרשה. אע"פ שקידושה גמורים אם רצה יוציא דבגט לא בעינן דעת האשה כדמפרש לקמן במתניתין:
נשתטית לא יוציא. בגמרא מפרש שלא ינהגו בה מנהג הפקר ותקנתא דרבנן היא:
נתחרש הוא. לאחר קידושין הואיל וקידושה גמורים היו לא יוציא עולמית:
שהשיאה אביה. בקטנותה וקיבל קידושה והווי קידושין גמורים שיוצאה בגט ואפי' משגדלה ופקע כח אב מקבלת היא את גיטה:
אף זו. פקחת שנתחרשה כיוצא בה:
הרי אלו פטורות. דהואיל ושתייהן חרשות או שניהן חרשים כקידושי זו כד קידושי זו ואתו קידושין דאשתו ומפקעי זיקה:
יכנסו. שאין חליצה בחרשת וחרש שאינן באמר ואמרה ואח"כ אם רצו יוציאו בגט דאתא גט ברמיזה ומפקיע נישואין דידיה וזיקת אחיו דהוא ברמיזה:
מוציא אשתו בגט. דזיקת אחותה הבאה מכח קידושין גמורים אוסרתה עליו ואין כח בקידושין דידיה לדחותה משום אחות אשה:
ואשת אחיו אסורה לעולם. דחרש לא חליץ ולכנסו אי אפשר משום אחות אשה:

חרש שנשא פקחת,
 ופקח שנשא חרשת,
 אם רצה להוציא - יוציא,
 ואם רצה לקיים - יקיים.
 כשם שהוא כונס ברמיזה - כך הוא מוציא ברמיזה.

פקח שנשא פקחת ונתחרשה,
 אם רצה - יוציא,
 ואם רצה - יקיים.
 נשתטית - לא יוציא.
 נתחרש הוא או נשתטה - אינו מוציאה עולמית.

אמר רבי יוחנן בן נורי:
מפני מה: האשה שנתחרשה יוצאה, והאיש שנתחרש אינו מוציא?
אמרו לו: אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת,
שהאשה - יוצאה לרצונה ושלא לרצונה,
והאיש - אינו מוציא אלא לרצונו.

העיד רבי יוחנן בן גודגדא על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט.
אמרו לו: אף זו כיוצא בה.

שני אחין חרשין נשואין:
 לשתי אחיות חרשות,
 או לשתי אחיות פקחות,
 או לשתי אחיות אחת חרשת ואחת פקחת,
 או שתי אחיות חרשות:
 נשואין לשני אחין פקחין,
 או לשני אחין חרשין,
 או לשני אחין אחד חרש ואחד פקח -
 הרי אלו פטורין מן החליצה ומן הייבום,
 ואם היו נכריות - יכנסו,
 ואם רצו להוציא - יוציאו.

שני אחין, אחד חרש ואחד פקח, נשואין לשתי אחיות פקחות,
 מת חרש בעל הפקחת, מה יעשה פקח בעל הפקחת?
 תצא, משום אחות אשה.
 מת פקח בעל הפקחת, מה יעשה חרש בעל הפקחת?
 מוציא אשתו בגט, ואשת אחיו אסורה לעולם.

שני אחין פקחין נשואין לשתי אחיות, אחת חרשת ואחת פקחת,
 מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת?
 תצא משום אחות אשה.
 מת פקח בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל חרשת?
 מוציא את אשתו בגט, ואת אשת אחיו בחליצה.

שני אחין, אחד חרש ואחד פקח, נשואין לשתי אחיות, אחת חרשת ואחת פקחת,
 מת חרש בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת?
 תצא משום אחות אשה.
 מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל חרשת?
 מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו אסורה לעולם.

כ"ז

כונס ואין מוציא לעולם. דלא אתי גט דידיה ומפקע זיקת יבומי אחיו הראשון:

גמ'

דתקינו להו רבנן נישואין. דקתני מתניי שצריכות חליצה אלמא יש נישואין וקידושין לחרש ואע"ג דלאו בר דעה הוא ומדאורייתא אין קנינו קנין: ה"ג שוטה וקטן שנשאו נשים נשותיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום:

דקיימא תקנתא דרבנן. שדרך להיות שלום ביניהם אפי' חרש עם חרשת וכ"ש כשהאיש פקח אבל שוטה אפילו בפקחת לשוטה ושוטה לפקח אין שלום ביניהם וכ"ש שוטה לשוטה:

בכפיפה. בתוך קופה אחת:

ומאי שנא קטן. דקתני לעיל שוטה וקטן שנשאו כו':

חרש דלא אתי. לעולם לכלל נישואין דאורייתא:

תקינו ליה רבנן נישואין. כדי שלא יבטל:

שלא ינהגו בה מנהג הפקר. אי לא מוצאה דמנסבה אין לה מי ישמרנה וינהגו בה מנהג הפקר בזנות:

מימנעי ולא נסבי לה. הואיל ולעולם היא יכולה למאן מפני חרשותה אבל קטנה גבול יש לה וסבר מפייסנא לה כל שעתא עד שיעבור זמן מיאונה:

מאי שנא דאכלה בתרומה. אם השיאתה אמה לכהן:

ומאי שנא חרשת. שלא השיאה אביה בקטנותה שאין נישואיה גמורין דלא אכלה כדתנן כו' אלמא לא אכלה:

על החרשת שהשיאה אביה. בקטנותה שיוצאה בגט ואפי' משתגדיל ואין אביה מקבל גיטה מקבלתו היא ויוצאה ואע"ג דקידושיה גמורין הוו וגירושיה בלא דעת הוי גיטא לפי שהאשה יוצאת לרצונה ושלא לרצונה:

ועל קטנה בת ישראל. יתומה הנישאת ע"פ אמה שאוכלת בתרומה אע"פ שאין נישואיה גמורין אכלה בתרומה דרבנן כד אוקימנא בהאשה רבה (לעיל דף צ.):

ואילו חרשת לא אכלה. מדשבקה לחרשת דקעסיק בה ואתי ונקט קטנה ולא קתני ועל החרשת שנישאת מעצמה שאוכלת בתרומה:

גזירה שמא יאכיל חרש בחרשת. והאי לאו שינויא מעליא הוא מה לי פקח בחרשת מה לי חרש בחרשת שניהן אינן נישואין ואם זו מותרת אף זו מותרת שהרי צד היתר שלהן אינו אלא משום דלאו בני עונשין נינהו והוו כקטן אוכל נבלות אלא כולה משום גזירה שמא יאכיל חרש

בפקחת הוא דאיכא עליה חיוב מיתה כדאמר' במסקנא דמילתא ולחכי נקט ברישא שמא יאכיל חרש בחרשת ולא נקט שמא יאכיל חרש בפקחת משום דחרש בפקחת לא מיחלף בפקח בחרשת אבל חרשת אשת חרש מיחלפא בחרשת אשת פקח והדר מיחלף חרש בעל פקחת בחרש בעל חרשת אבל קטנה לגדול ליכא למיגזר משום גדולה לקטן דאין לקטן נישואין:

ולככול. אפי' חרש בפקחת בתרומה דרבנן הא אית לה נישואין מדרבנן:

שני אחיו, אחד חרש ואחד פקח, נשואין לשתי נכריות פקחות, מת חרש בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל פקחת? או חולץ או מייבם.

מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל פקחת? כונס, ואינו מוציא לעולם.

שני אחין פקחין נשואין לשתי נכריות, אחת פקחת ואחת חרשת, מת פקח בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת? כונס, ואם רצה להוציא - יוציא.

מת פקח בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל חרשת? או חולץ או מייבם.

שני אחיו, אחד חרש ואחד פקח, נשואים לשתי נכריות, אחת חרשת ואחת פקחת, מת חרש בעל חרשת, מה יעשה פקח בעל פקחת? כונס, ואם רצה להוציא - יוציא.

מת פקח בעל פקחת, מה יעשה חרש בעל חרשת? כונס, ואינו מוציא לעולם.

גמרא

אמר רמי בר חמא:

מאי שנא חרש וחרשת דתקינו להו רבנן נישואין, ומאי שנא שוטה ושוטה דלא תקינו להו רבנן נישואין?

דתניא:

"שוטה וקטן שנשאו נשים ומתו - נשותיהן פטורות מן החליצה ומן הייבום!"

חרש וחרשת, דקיימא תקנתא דרבנן - תקינו להו רבנן נישואין, שוטה ושוטה דלא קיימא תקנתא דרבנן, דאין אדם דר עם נחש בכפיפה אחת - לא תקינו רבנן נישואין.

ומאי שנא קטן דלא תקינו רבנן נישואין, וחרש תקינו ליה רבנן נישואין?

חרש, דלא אתי לכלל נישואין - תקינו רבנן נישואין, קטן, דאתי לכלל נישואין - לא תקינו רבנן נישואין.

והרי קטנה, דאתיא לכלל נישואין, ותקינו רבנן נישואין!

התם שלא ינהגו בה מנהג הפקר.

ומאי שנא קטנה דמקמנא, ומאי שנא חרשת דלא מקמנא?

קיג, דאם כן, מימנעי ולא נסבי לה.

ומאי שנא קטנה דאכלה בתרומה, ומאי שנא חרשת דלא אכלה בתרומה?

דתנן:

"העיד רבי יוחנן בן גודגא:

על החרשת שהשיאה אביה שיוצאה בגט,

ועל קטנה בת ישראל שנשאת לכהן שאוכלת בתרומה" (גיטין נה.),

ואילו חרשת לא אכלה!

גזירה, שמא יאכיל חרש חרשת.

ולככול!

קטן אוכל נבלות הוא!

רַש"י

ומ"ש כו'. לקמן בעי תרוייהו
 מנא לן דהא אית לה והא לית
 לה:
מימנעי ולא נסבי לה. אבל
 בקטנה לא מימנעי דאתיא לכלל
 דיעה:
ממאנת. לית לה כתובה דהא
 בעל כרחו נפקא:
שנייה. מד"ס:
אין לה כתובה. דרבנן קנסוה
 כדאמר ביש מותרות (לעיל דף
 פה):
איילונית. משום דמקח טעות
 הוא:
אבל יוצאה בגט כו'. מדיוקא
 דמתני' דקתני ממאנת שמעינן
 מינה טעמא משום דבעל כרחו
 נפקא הא הוציאה אית לה
 אלמא יש כתובה לקטנה:
אין להן עליהם כלום. דאין
 להם דעת ואין תנאו הראשון
 תנאי ואע"ג דתקון רבנן נשואין
 לחרש לא תקינו לה רבנן כתובה
 מיניה כדמפרש לקמן יותר ממה
 שהאיש רוצה לישא אשה רוצה
 להנשא:
שרוצה לזוק בנכסיו. ואע"פ
 שלא (נשא) תקנו לה חכמים
 כתובה הרי הוא כתב לה הואיל
 ורוצה להפסיד ולהיות נזוק
 מנכסיו תנאו קיים:
הא לא רצה. דלא כתב לה אין
 לה מתקנת חכמים:
א"כ. דבעי למיתב לה כתובה
 מימנעי ולא נסבי לה:

גזירה שְׁמָא יֵאכִיל חֲרֵשׁ בְּפִקְחָת.

וְחֲרֵשׁ בְּפִקְחָת נָמִי לֵיכּוּל בְּתֵרוּמָה דְּרַבָּנָן!

גזירה דְלָמָא אָתִי לְאִוְכְלָה בְּתֵרוּמָה דְאִוְרֵיתָא.

ומאי שְׁנָא קִטְנָה דְאִית לָהּ כְּתוּבָה, ומאי שְׁנָא חֲרֵשֶׁת דְלִית לָהּ כְּתוּבָה?

דָּאם כֵּן, מִימְנָעִי וְלֹא נִסְבִּי לָהּ.

וקִטְנָה מְנַלְן דְאִית לָהּ כְּתוּבָה?

דְתַנְנָ:

"הִמְמָאנָת, וְהַ"שְׁנִייה", וְאִיילוֹנִית - אִין לָהּ כְּתוּבָה. אָבֵל יוֹצֵאָה בְּגֵט.

קִטְנָה יֵשׁ לָהּ כְּתוּבָה" (כתובות ק:).

וְחֲרֵשֶׁת מְנַלְן דְלִית לָהּ כְּתוּבָה?

דְתַנְיָא:

"חֲרֵשׁ וְשׁוֹטָה שְׁנִשְׂאוּ פִקְחוֹת,

אִף עַל פִּי שְׁנִתְפַּקַּח חֲרֵשׁ, וְנִשְׁתַּפְּהַּ הַשׁוֹטָה - אִין לָהֶם עֲלֵיהֶם כָּלוּם.

רְצוּ לְקַיְיֵמוּ - יֵשׁ לָהֶם כְּתוּבָה.

וּפִקְחָ שְׁנִשְׂאָ חֲרֵשֶׁת אוֹ שׁוֹטָה- אִפִּילוּ כְּתַב לָהּ מֵאָה מְנָה כְּתוּבָתָה קַיְיֵמַת.

מִפְּנֵי שְׂרָצָה לְזוֹק בְּנִכְסָיו".

טַעֲמָא דְרָצָה,

הָא לֹא רָצָה - אִין לָהּ.

דָּאם כֵּן, מִימְנָעִי וְלֹא נִסְבִּי לָהּ.

אי הָכִי, פִּקְחָת לְחֲרֵשׁ, לִיתְקַן לָהּ כְּתוּבָה, דָּאם כֵּן, מִימְנָעִי וְלֹא מִינְסָבִי!

יותר מִשְׁהָאִישׁ רוֹצֵה לִישָׂא, הָאִשָּׁה רוֹצֵה לְהַנְשָׂא.

ההוא חֲרֵשׁ דְהוּהוּ בְּשִׁבְבוֹתֵיהּ דְרַב מִלְכִּי, אִנְסָבִיהּ אִיתְתָּא וְכַתַּב לָהּ אַרְבַּע מֵאָה זוּזֵי מְנִכְסֵיהּ.

אָמַר רַבָּא:

מֵאֵן חֲכָמִים כָּרַב מִלְכִּי, דְגִבְרָא רַבָּה הוּא.

קִסְבַּר: אִילוּ רָצָה שְׁפַחָה לְשִׁמּוּשׁוֹ, מִי לֹא זְבִינָן לִיהּ?!

כָּל שְׂכֵן הָכָא, דְאִיכָא תְרַתֵּי.

2. קיג, א-ב

רפ"י

אין חייבין עליה אשם תלוי.
דנימא ספק אשת איש היא ספק
היה בו דעת ספק אין בו והבא
עליה באשם תלוי דודאי אין לו
שום קנין מן התורה:

התורם את שאינו שלו. ולא
צוהו בעל הבית דשליחות נפקא
לן (קדושין דף מא:): מאתם גם
אתם לרבות שלוחכם הלכך מה
אתם לדעתכם אף שלוחכם
לדעתכם:

**ועובד כוכבים שתרים את של
ישראל אפי' ברשות בעלים**
אינה תרומה. דבעינן מה אתם
בני ברית אף שלוחכם בני ברית
וקתני מיהא חרש אין תרומתו
תרומה ומותרת לזר ואי ספק
הוא תרומה ויחזור ויתרום
מיבעי ליה:

הוא דאמר כר' אלעזר. כלומר
מהא לא תסייעה דגבי תרומה
סייל לשמואל כר' אלעזר דספק
הוא וגבי אשתו אע"ג דספק
הוא אינה באשם תלוי דגבי
אשם תלוי כתיב אחת מכל
מצות ה' (ויקרא ה) וקרינן
מצוות דמשמע חדא מתרתי
שיש היתר ואיסור לפניו כגון
אשתו ואי' עמו בבית וסבור
אין שם אלא אשתו ובא על
האחת ולבקר נמצאו שתיהן
ולא ידע על אי זו בא וכן חלב
ושומן לפניו וסבר שתיהן שומן
ואכל אחת מהן ולסוף נודע לו
שהאחת חלב ולא ידע אי זו אכל
דאי ידע מייתי חטאת נקבה וכל
דהו אפי' בת דנקא והשתא דלא
ידע מביא אשם זכר בכסף
שקלים אבל הכא שהספק תלוי
בחתיכה אחת ספק איסור ספק
היתר לא מייתי אשם תלוי:

כוי חייבין על חלבו אשם תלוי.
והא הכא כל הספק תלוי בה:
מ"ט דר"א. באשת חרש:
קלישתא. דקה כלומר דעתו
מועטת שאין מחודד להבין
כשאר בני אדם ומיהו מספקא
ליה אי דעתא צילותא היא
אותה קצת הדעת שיש לו אם
צלולה היא ובמה שהוא נותן
דעתו ועושה דבר ודאי כוונתו
כוונה אי לאו דעתו צלולה היא
ולעולם כל ימיו של חרש פשיטא
ליה לרבי אלעזר דחדא דעתא
אית ליה לחרש דאינו עתים
חלים עתים שוטה:

אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל:
אשת חרש - אין חייבין עליה אשם תלוי.

לימא מסייע ליה:

"חמשה לא יתרומה,

ואם תרמו - אין תרומתן תרומה.

ואלו הן:

חרש,

שוטה,

וקטן,

והתורם את שאינו שלו,

וגוי שתרים של ישראל אפילו ברשות ישראל - אין תרומתו תרומה".

הוא דאמר רבבי אלעזר.

דתניא:

"רבי יצחק אומר משום רבי אלעזר:

תרומת חרש - לא תצא לחולין,

מפני שהוא ספק".

אי סבירא רבבי אלעזר, אשם תלוי נמי ליחייב!

בעינן חתיכה משתי חתיכות.

ומי בעי רבי אלעזר חתיכה משתי חתיכות!?

והתניא:

"רבי אלעזר אומר:

כוי - חייבין על חלבו אשם תלוי!"

שמואל סבר רבבי אלעזר בחדא,

ופליג עליה בחדא.

ואיכא דאמרי.

אמר רב חייא בר אשי אמר שמואל:

אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי.

מיתיבי:

"חמשה לא יתרומה,

ואם תרמו - אין תרומתן תרומה.

ואלו הן:

חרש,

שוטה,

וקטן,

והתורם את שאינו שלו,

וגוי שתרים של ישראל אפילו ברשות ישראל - אין תרומתו תרומה!"

סבר לה רבבי אלעזר.

בעא רב אשי:

מאי טעמא דרבי אלעזר?

מיפשיט פשיטא ליה דחרש דעתא קלישתא הוא,

ומיהו מספקא ליה אי דעתא צילותא,

רַס"י

או דלמא פשיטא ליה. דלאו דעתא צילותא היא אלא היינו טעמא דמספקא ליה דעתים שהוא חלים לגמרי ודעתו צלולה וחיישין שמא בשעת קידושין חלים היה:
 להוציא את אשתו בגט. חרש מעיקרו לרי אלעזר אם יכול לגרש או לא דבשלמא לרבנן פשיטא לן דמוציא כדאמרין במתני' (לעיל קיב): כשם שכוונס ברמיזה כך מוציא ברמיזה אלא לרי אלעזר דמשוי ליה ספק מאי:

קיג, אי לאו דעתא צילותא, ולעולם חדא דעתא הוא. או דלמא: פשיטא ליה דדעתיה קלישתא, ולא דעתא צילותא הוא, והכא היינו טעמא: כיון דעתים חלים ועתים שוטה.

למאי נפקא מינה?

להוציא אשתו בגט.

אי אמרת: חדא דעתא הוא, כקדושין כד גירושין.
 ואי אמרת: עתים חלים ועתים שוטה - קדושי מצי מקדיש, גרושי לא מצי מגרש.
 מאי?

תיקו.

רש"י

שמשלחה מביתו וחוזרת. שכן מנהג השוטים שאין בושין:

3. קיג, ב

["פְּקַחַת שְׁנָשָׂא פְּקַחַת וְ] נְשִׁיתָיָא [- לא יוציא]."]

אמר רבי יצחק:
דבר תורה שוטה מתגרשת,
מידי דהוה אפקחת, בעל כרחיה.

ומה טעם אמרו אינה מגורשת?
שלא ינהגו בה מנהג הפקר.

היכי דמי?

אילימא דיודעת לשמור גיטה, ויודעת לשמור עצמה - מי נהגי בה מנהג הפקר?
אלא דאין יודעת לשמור לא גיטה ולא עצמה.

דבר תורה שוטה מתגרשת!?

והא אמר רבי ינאי: "וְנִתְּנוּ בְּיָדָהּ"²²⁵ (דברים כד, ג),

מי שיש לה יד, לגרש עצמה, יצתה זו שאין לה יד לגרש עצמה!

והנא דבי ישמעאל:

"וְשִׁלְחָה מִבֵּיתָהּ" - מי שמשלחה ואינה חוזרת,

יצתה זו, שמשלחה וחוזרת!"

לא צריכא דיודעת לשמור גיטה, ואינה יודעת לשמור עצמה,
דבר תורה שוטה מתגרשת, דהא יודעת לשמור גיטה, ואמור רבנן לא ליפקא,
שלא ינהגו בה מנהג הפקר.

אמר אביי:

דיקא נמי דקתני גבי דידיה: "נְשִׁיתָיָא - לא יוציא",

וגבי דידיה: "לא יוציא עולמית",

מאי שנא הכא דקתני: "עולמית"?

ומאי שנא התם דלא קתני "עולמית"?

אלא שמע מינה,

הא - דאורייתא,

הא - דרבנן.

4. קיג, ב

רס"י

ש"מ איש מיבעיא ליה. ואשה פשיטא ליה דאי אשה מיבעיא ליה ואיש פשיטא ליה הכי איבעי להו לאהדורי אינו דומה אשה המתגרשת לאיש המגרש: אשה נמי לא מיגרשא. ועלה קמיייתו לה רבנן ראייה לדבריהם אף זו כיוצא בה ואינו דומה דקמהדרי ליה איש משום דאיהו ח"ק לדידכו דאמרייתו אשה מיגרשא מ"ש איש ומ"ש אשה:

"אמר רבי יוחנן בן נורי:

[מפני מה: האשה שנתחרשה יוצאה, והאיש שנתחרש אינו מוציא? אמרו לו: אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת, שהאשה - יוצאה לרצונה ושלא לרצונה, והאיש - אינו מוציא אלא לרצונו].

איבעיא להו:

רבי יוחנן בן נורי, איש פשיטא ליה, ואשה קמיבעיא ליה?

או דלמא:

אשה פשיטא ליה, ואיש קמיבעיא ליה?

תא שמע:

מדקאמרו ליה: "אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת, שהאשה - יוצאת לרצונה ושלא לרצונה, והאיש - אינו מוציא אלא לרצונו", שמע מינה: איש קמיבעיא ליה.

אדרבה, מדקאמרו ליה: "אף זו כיוצא בה",

שמע מינה: אשה קמיבעיא ליה.

אלא, רבי יוחנן בן נורי לדבריהם קאמר להו,

לדידי, כי היכי דאיש לא מצי מגרש, אשה נמי לא מיגרשא,

אלא, לדידכו, מאי שנא אשה ומאי שנא איש?

אמרו ליה:

"אינו דומה האיש המגרש לאשה המתגרשת".

רש"י

מעדותו של ר' יוחנן. דאמר דאפי' במקום קידושין גמורים לא בעינן דעתא דאשה בגירושין:

אמר לעדים ראו גט זה שאני נותן לה. והיא לא שמעה וחזר ואמר לה לאשתו פקחת כנסי שטר חוב זה ולא הודיעה שהוא גיטה הי"ז מגורשת:

לאו אמר ר' יוחנן לא בעינן דעתה. דאשה בגירושין דקתני חרשת יוצאת בגט:

פשיטא. דלר' יוחנן ודאי הכי הוא:

5. קיג, ב

"העיד רבי יוחנן [בן גודגדא: על החרשת שהשיאה אביה שהיא יוצאה בגט]".

אמר רבא:

מעדותו של רבי יוחנן בן גודגדא אמר לעדים: 'ראו גט זה שאני נותן',

ואמר לה: 'כנסי שטר חוב זה' - הרי זו מגורשת.

מי לא אמר רבי יוחנן בן גודגדא: לא בעינן דעתה,

הכא נמי, לא בעינן דעתה.

פשיטא!

מהו דתימא: מדאמר לה: "כנסי שטר חוב זה" בטולי בטליה,

קא משמע לן.

אי איתא דבטליה, לעדים הוה קאמר להו,

ומדלא אמר לעדים, לא בטליה ולא מידי.

והאי דקאמר הכי, מחמת כיוסופא הוא דקאמר להו.

6. קיג, ב - קיד, א

רב יצחק בר ביסנא אירקסו ליה מפתחי דבי מדרשא ברשות הרבים²²⁶, אתא לקמיה דרבי פדת. אמר ליה: זיל אדבר טלי וטליא וליטיילו התם, דאי משכחי להו, מנייתי להו.

אלמא קסבר: קטן אוכל נבלות - אין בית דין מצווין להפרישו.

לימא מסייע ליה:

"לא יאמר אדם לתינוק: 'הבא לי מפתח', 'הבא לי חותם', אלא מניחו תולש, מניחו זורק".

אמר אבוי:

"תולש" - בעציץ שאינו נקוב,

"זורק" - בכרמלית דרבנן.

תא שמע:

"גוי שבא לכבוד,

אין אומרים לו: 'בבה', ו'אל תבבה',

מפני שאין שביתתו עליהם.

קטן הבא לכבוד,

אומרים לו: 'אל תבבה',

ששביתתו עליהם!"

אמר רבי יוחנן:

בעושה על דעת אביו.

דכוותיה גבי גוי, עושה על דעת ישראל מי שרי?

גוי אדעתא דנפשיה עבד.

תא שמע:

"בן חבד' שרגיל לילך אצל אבי אמו עם הארץ,

אין חוששין שמא יאכילנו דברים שאינם מתוקנים.

מצא בידו פירות - אין זקוק לו!"

אמר רבי יוחנן:

בדמאי הקילו.

אלא טעמא דדמאי, הא 'ודאי' - בעא לעשורי!

והאמר רבי יוחנן: בעושה על דעת אביו!

אלא, רבי יוחנן ספוקי מספקא ליה,

קאי הקא מדחי, קאי הקא מדחי.

תא שמע:

"בן חבד' נהן שרגיל לילך אצל אבי אמו נהן עם הארץ,

אין חוששין שמא יאכילנו תרומה טמאה,

מצא בידו פירות - אין זקוק לו!"

בתרומה דרבנן.

תא שמע:

רס"י

דבר טלי וטליא. הנהג תינוקות

זכרים ונקבות:

ליטיילו התם. ישחקו שם שבת

היתה:

הבא לי מפתח. דרך רה"ר

בשבת:

לכבות. הדליקה:

בעושה על דעת אביו. שהתינוק

צופה באביו ורואה שנוח לו בכך

ואביו עומד עליו דהוה כאילו

הוא מצוהו לעשות אבל הנך

מפתחות דרב יצחק לא הודיען

שנאבדו שם ולא הכירו בדעתו

שנוח לו:

עובד כוכבים אדעתא דנפשיה

עביד. אפילו בלא ידיעת ישראל

העובד כוכבים מתכוין להנאתו

שיודע שיטול שכר:

שאינן מתוקנין. שאינן

מעושרין:

אין זקוק לו. ליטלו הימנו:

והא"ר יוחנן. לעיל בעושה על

דעת אביו אבל להפרישו אינו

מצווה היכא דתינוק עביד

אדעתא דנפשיה:

תרומה טמאה. והא הכא

דאיסורא דאורייתא הוא

כדאמר בהערל (לעיל עג):

בשעריך תאכלנו לזה אתה אוכל

בטומאת עצמו כדכתיב הטמא

והטהור ולא לאחר למעוטי

תרומה דאסורה בטומאת

עצמה:

רַח"י

ואין חוששין. לומר שהוא יונק שקץ כלומר דבר המשוקץ ונאסר:

ולא יאכילנו. בידיים דברים האסורים חלב בהמה טמאה אסור בגדול מדאורייתא דנפקא לן מגמל גמל בי פעמים בפ"ק דבכורות (ד'ו):

סכנה. שאם לא יינק ימות בצמא:

אומדנא. אם יכול להמתין עד מוצאי שבת ויעשה בהיתר: חולב בידי חייב משום מפרק דבר מגידולו והיונק הוי מפרק ע"י שינוי והיינו כלאחר יד:

שבת דאיסור סקילה. יש במפרק בידי גזרו רבנן ביונק ואע"ג דמשנה הוא ואינה מלאכה מן התורה אבל י"ט דכי עביד בידיים ליכא אלא איסור לאו לא גזרו רבנן ביונק:

(לא תאכלום) לא תאכלום כי שקץ הם. קרא יתירא הוא דהא כתיבי אזהרות הרבה בשרצים: **לא תאכל דם.** קרא יתירא הוא דהא כתיבי אזהרות הרבה גבי דם:

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת. שתי אמירות הללו למה להזהיר גדולים על הקטנים שלא יטמאו:

"יונק תינוק והולך מגוזה ומבהמה טמאה, ואין חוששין ביונק שקץ. לא יאכילנו נבלות וטרפות שקצים ורמשים. ומבולן, יונק מהם ואפילו בשבת. ובגדול - אסור.

אבא שאול אומר:

נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב".
קתני מיהא: "אין חוששין ביונק שקץ!"

התם משום סכנה.

אי הכי, גדול נמי!

גדול בעי אומדנא.

קטן נמי ליבעי אומדנא!

אמר רב הונא בריה דרב יהושע:
סתם תינוק מסוכן אצל חלב.

"אבא שאול אומר:

נוהגין היינו שיונקים מבהמה טהורה ביום טוב".

היכי דמי?

אי דאיכא סכנה - אפילו בשבת נמי!
ואי דליכא סכנה - אפילו ביום טוב אסור!

לא צריכא דאיכא צערא.

וקסבר: מפרק פלאחר יד הוא.

שבת, דאיסור סקילה - גזרו רבנן,

יום טוב, דאיסור לאו - לא גזרו ביה רבנן.

תא שמע:

"לא תאכלום כי שקץ הם" (ויקרא יא, מב) -

"לא תאכלום" - להזהיר הגדולים על הקטנים".

מאי לאו דאמרי להו: "לא תאכלו!"

לא, דלא ליספו ליה בידים.

תא שמע:

"כל נפש מקום לא תאכל דם" (ויקרא יז, יב) - להזהיר הגדולים על הקטנים".

מאי לאו דאמרי להו: לא תאכלו!

לא, דלא ליספו להו בידים.

תא שמע:

"אמור ... ואמרת" ²²⁷ (ויקרא כא, א) - להזהיר גדולים על הקטנים".

מאי לאו דאמרי להו: לא תיטמו!

לא, דלא ליטמו להו בידים.

רש"י

במשהו. בכעדשה כטומאתן:
משום דידה. שהיא פקחת ובת
 עונשין ובמציעא גרס משום
 דידה:
משום גזירת התרת יבמה
לשוק. דאי אמרי' תיתיב חרשת
 גבי חרש לא ידעי אינשי דטעמא
 משום קטן אוכל נבלות הוא
 וסברי דקדושין דידה דחו לה
 לזיקה דפקחת אחותה ואין
 בועל אחות זקוקתו הילכך אתי
 למישרייה לאחותה לשוק
 כשאר אחות אשה שפטורה מן
 החליצה:

וצריכי.

כיד, ב

דאי אשמעינן: שקצים, אמשום דאיסורן במשהו,
 אבל דם, דעד דאיכא רביעית, אימא - לא.
 ואי אשמעינן דם משום דאיכא כרת, אבל שרצים - אימא לא.
 ואי אשמעינן הני תרתי משום דאיסורן שנה בכל,
 אבל טומאה - אימא לא.
 ואי אשמעינן טומאה, כהנים שאני, משום דריבה בהן מצות יתרות,
 אבל הני - אימא לא.
 צריכא.

תא שמע:

"שני אחיו, אחד פקח ואחד חרש, נשואים שתי אחיות פקחות,
 מת חרש בעל פקחת, מה יעשה פקח בעל פקחת?
 תצא משום אחות אשה.
 מת פקח בעל פקחת,
 מה יעשה חרש בעל פקחת?
 מוציא את אשתו בגט.
 ואשת אחיו - אסורה לעולם".
 אמאי "מוציא את אשתו בגט"? תיתיב גביה! 'קטן אוכל נבלות' הוא!

משום איסורא דידיה.

תא שמע:

"שני אחיו פקחין נשואין שתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת,
 מת פקח בעל חרשת,
 מה יעשה פקח בעל פקחת?
 תצא משום אחות אשה.
 מת פקח בעל פקחת,
 מה יעשה פקח בעל חרשת?
 מוציא את אשתו - בגט,
 ואשת אחיו - בחליצה".
 ואמאי "מוציא את אשתו בגט"? תיתיב גביה, 'קטן אוכל נבלות' הוא!

משום איסורא דידיה.

אמר רבא:

תא שמע:

"שני אחיו, אחד חרש ואחד פקח, נשואין לשתי אחיות, אחת פקחת ואחת חרשת.
 מת חרש בעל חרשת,
 מה יעשה פקח בעל פקחת?
 תצא משום אחות אשתו.
 מת פקח בעל פקחת,
 מה יעשה חרש בעל חרשת?
 מוציא את אשתו - בגט,
 ואשת אחיו - אסורה לעולם".
 והא הכא דלאו איסורא דידיה איכא ולא איסורא דידיה איכא,
 וקתני: "מוציא את אשתו בגט"!

אמר רב שמעיה:

גזירה משום התרת יבמה לשוק.